

Српски судови су затрпани са више од 30.000 тужби грађана против банака, од којих траже повраћај новца узетог а конто трошкова обраде кредита. Сваким даном их је све више. Има дана када дневно на писарнице судова стигне између хиљаду и хиљаду и по тужби које се односе на трошкове обраде свих врста кредита, од потрошачких до стамбених, каже за „Политику” Дејан Гавриловић, представник удружења „Ефектива”, које се бави заштитом банкарских клијената као потрошача.

Иако је Уставни суд потврдио незаконитост наплате трошкова обраде кредита, односно досадашњи став Врховног суда, према којем банке немају право да наплаћују ту накнаду, а да притом таксативно не наведу дужнику шта су конкретно трошкови – банке их и даље наплаћују.

– Очекујемо да Народна банка Србије као регулатор рада банка јасно и недвосмислено забрани наплату трошкова обраде кредита и објасни банкама на који начин то могу да наплаћују – каже Гавриловић и додаје да се трошкови обраде кредита крећу од 0,5 одсто вредности зајма, а у појединим случајевима је наплаћивано и 15 одсто од позајмице.

Он наводи да судови у 99 одсто случајева пресуђују у корист корисника кредита. За затрпаност судова су делимично криви и сами судови, који, како каже, те лагане спорове, где постоји недвосмислена судска пракса, беспотребно одуговлаче.

– У последње време, када се поднесе тужба, суд обавести банку, она одговори на тужбу и суд донесе пресуду. Све чешће имамо случајеве да се пресуда доноси и без рочишта. Највећи кривац је НБС, која упркос чврстој судској пракси, дозвољава банкама да наплаћују обраду кредита. Дошли смо у ситуацију да, када нови корисник подигне кредит, а банка не жели да се одрекне трошкова обраде, он узме кредит и одмах оде код адвоката и поднесе тужбу – наводи Гавриловић.

Међутим, искуства наших читалаца указују да не иде тако глатко када је реч о окончању судских поступака. Корисница стамбеног кредита Д. Мирковић каже да је 2015. тужила банку због незаконитог увећања камате и да је у првостепеном поступку, две године касније, пресуђено у њену корист, али јој је тек пре неколико дана исплаћен новац, и то тек када је адвокат дао налог за извршење. Такође је тужила банку 2018. године за трошкове обраде кредита и пресуђено је у њену корист пред првостепеним судом, али новац јој још није легао рачун.

Пошто се спорови за обраду кредита готово сигурно добијају на суду, адвокати све чешће користе одредбу Закона о парничном поступку да изврше наплату одмах након првостепене пресуде.

– Суд донесе пресуду у корист дужника, адвокат одмах иде на извршење, а извршитељи одмах скидају новац банци са рачуна заједно са затезном каматом. Банка се после жали, а када та пресуда буде потврђена, ником ништа. Новац је већ скинут са рачуна. Затезна камата зна да буде два пута увећана за износ за који је тужена банка. Банке увек улажу жалбе јер не желе да се прочује да их клијенти лако побеђују – каже представник „Ефективе”.

Он упозорава да банке, осим што и даље наплаћују трошак обраде, наплаћују и трошак праћења кредита, и то за себе, али постоји и премија осигурања за стамбене кредите која се наплаћује у корист Националне корпорације за осигурање стамбених кредита.

– Корисник стамбеног кредита плаћа осигурање, а да није осигураник. Он није корисник осигурања. Премија је просечно од 1,75 до 3,5 вредности кредита. У Србији у овом тренутку има 100.000 стамбених кредита који су осигурани. Поднето је између две и три хиљаде тужби. За сада је, што се тиче пресуда, однос десет према један у корист дужника. Сви чекају став Врховног касационог суда – каже Гавриловић.

Према његовој оцени, има нешто што погађа све кориснике банкарских услуга, а то су трошак одржавања текућег рачуна и провизија за уплату. Те две накнаде су, каже, такође незаконите.

– Ако банка одржава рачун, она то чини у склопу понуде и посла који обавља да би могла да пружи одговарајућу услугу дужнику. Не видим разлог зашто би дужник плаћао трошак. Такође, провизије за уплату се су један одсто од уплаћеног износа. Ако уплаћујете 10.000, динара узму 100 динара. Ако уплаћујете 90.000, узму 900 динара провизију. Разлика је 800 динара, а исти посао обаве, то јест исти број цифара укуцају у систем – каже Гавриловић.

Он наводи да је ситуација са банкама доста другачија него што је била пре десетак година када су незаконито повећавале камату, давале кредите по продајном курсу и незаконито наплаћивале затезну камату. Народна банка им је одлукама из 2011, 2013. и 2015. забранила такве активности.

(Политика)